

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Аудитын сэдэв:

“ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН 2024 ОНЫ БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТ, ҮР ДҮН, ҮР НӨЛӨӨ” СЭДЭВТ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

Аудит хийсэн үндэслэл, бүрэн эрх:

Аудитыг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2024 онд баталсан “Аудитын сэдэв батлах тухай” А107, “Аудитын жилийн төлөвлөө батлах” А/108 дугаар тушаалуудаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын 2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө”-г тус тус үндэслэн Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсэгт заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийв.

Аудитын гол дүгнэлт:

ОНХНС-ААС ОЛГОХ ОРЛОГЫН ШИЛЖҮҮЛГИЙН 983.9 САЯ ТӨГРӨГИЙН САНХҮҮЖИЛТ ОЛГОГДООГҮЙ, МТТАТ-ЫН ОРЛОГО 434.7 САЯ ТӨГРӨГӨӨР ТАСАРСНААС ШАЛТГААЛАН 1,418.5 САЯ ТӨГРӨГИЙН ЭХ ҮҮСВЭР ДУТУУ БҮРДСЭН БАЙНА.

Тайланг хүргүүлсэн этгээд:

Үндэсний аудитын газар, Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газар, Сэлэнгэ аймгийн ИТХ, Засаг дарга, Сумдын ИТХ, Засаг дарга, ЗДТГ

Сүхбаатар сум
2025 он

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дараах хаягаар авна уу.

Дарга, тэргүүлэх аудитор Ч.Энхтуяа

Утас: 70363040, Цахим хаяг:

Enkhtuyach@audit.gov.mn

Аудитын менежер Б.Батмөнх

Утас: 70363036, Цахим хаяг:

Batmunkhb@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Ц.Отгонбаяр

Цахим хаяг: Otgonbayarts@audit.gov.mn

Аудитор Ж.Цогт

Цахим хаяг: Tsogtj@audit.gov.mn

Аудитор Б.Наранцэцэг

Цахим хаяг: Narantsetsegba@audit.gov.mn

Аудитын харилцан хамаарал:

Аудитын төлөвлөлтийн явцад судалсан баримт материал, хийсэн урьдчилсан дүн шинжилгээ, харилцан ярилцлагад үндэслэн “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2024 оны бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн, үр нөлөө”-нд хийх аудитын ерөнхий эрсдэлийг “Дунд” гэж үнэлсэн.

Аудитын зорилго, зорилтууд, хамарсан хүрээ:

“Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2024 оны бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн, үр нөлөө”-т байдалд гүйцэтгэлийн аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмж гарган, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулж, олон нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилт чиглэгдэв.

Аудитын зорилтыг хангахын тулд дараах чиглэлээр аудитыг гүйцэтгэлээ. Үүнд:

- *Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг холбогдох хууль журамд заасны дагуу төлөвлөж, бүрдүүлж, хуваарилсан эсэх;*
- *Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээг журмын дагуу үр дүн, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх;*
- *Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн зарцуулалтыг хууль, журмын дагуу хянасан, тайлагнах эсэх асуудлыг тус тус хамрууллаа.*

Аймаг, сумдын ОНХС-ийн 2024 оны орлого бүрдүүлэлт, хуваарилалт болон хэрэгжүүлсэн хөтөлбөр, төсөл, арга, хэмжээний төлөвлөлт, гүйцэтгэл, санхүүжилт, хяналт, тайлагналын баримт материал болон аймаг, сумын ИТХ, Засаг дарга, ЗДТГ, багийн ИНХ, аймгийн ЗДТГ-ын БОНХОБТХ, СТСХ, Орон нутгийн өмчийн газар, Худалдан авах ажиллагааны газар, Сэлэнгэ барилга захиалагч ОНӨААТҮГ болон холбогдох бусад байгууллага, албан тушаалтнуудын холбогдох үйл ажиллагааг хамруулав.

Аудитын гол дүн:

Аудитаар аймаг, сумдын дүнгээр нийт 14,339.8 сая төгрөгийн зөрчил илэрч, 51.9 сая төгрөгийн зөрчилд нөхөн төлүүлэх төлбөрийн акт тогтоож, 10,295.0 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага, 3,992.9 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж хүргүүллээ. Үүнээс нөлөө бүхий зөрчлүүдийг дурдвал:

- *Аймаг, сумдын ОНХС-аас шинээр хэрэгжүүлэх нийт 4,479.0 сая төгрөгийн 20 төсөл арга хэмжээний зураг төсөв, тооцоо судалгааг урьдчилан хийлгүйгээр ИТХ-аар баталсан,*
- *Аймаг нь төсвийн тодотголоор буюу аймгийн ИТХ-ын 2024 оны 09 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 180 дугаар тогтоолоор 37 төсөл арга хэмжээний ХАА-ын үр дүнд бий болсон 302.7 сая төгрөгийн хэмнэлтийг гэрээний дүнгээр бууруулж, 4 төсөл арга хэмжээний батлагдсан төсвийг нэмэгдүүлэн төлөвлөж, баталсан,*
- *Төсвийн тодотголоор Ерөө сум 54.3 сая төгрөгийн, Мандал сум 92.9 сая төгрөгийн худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон хэмнэлтийг гэрээний дүнгээр бууруулж, өөр төсөл арга хэмжээг нэмж төлөвлөн, баталсан,*
- *Шаамар сум нь 106.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй "Төрийн албан хаагчдын байр худалдан авах" ажлын ХАА-г зохион байгуулах үнэлгээний хороо нь ХАА-г оройтож зарласан, тус төсөл, арга хэмжээний тендерт оролцогч "Эл Си Би" ХХК нь 5.8 сая төгрөгийн гүйцэтгэлийн баталгаа ирүүлээгүй байхад гэрээ байгуулсан,*

- Орхонтуул сум нь “Явуулын иргэний танхим”-ын үйлчилгээ үзүүлэх зориулалтаар авто машин худалдан авах” 70.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй төсөл арга хэмжээний хүрээнд Hiase маркийн автобусыг зах зээлийн үнээс зөрүүтэй худалдан авсан,
- Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн 2 төсөл, арга хэмжээг тоног төхөөрөмж хүлээн авах комисс нь гүйцэтгэгчийн нийлүүлсэн тоног төхөөрөмжийг тоо, ширхэг техникийн үзүүлэлттэй тулгаж аваагүйгээс гүйцэтгэгч компани нийт 12.4 сая төгрөгийн хөрөнгө дутуу нийлүүлсэн байхад санхүүжилтийг бүрэн олгосон,
- Хушаат сум нь сумын ИТХ-ын тогтоолоор батлагдаагүй “Зураг төсөв хийлгэх”, “Бэлчээрт худаг гаргах” гэсэн 2 төсөл, арга хэмжээнд 23.0 сая төгрөгийн гэрээ байгуулж, санхүүжүүлсэн,
- Төсөл, арга хэмжээний санхүүжилттэй холбоотой Зүүнбүрэн, Цагааннуур сумд нь гэрээний хугацаа хэтэрсэн 9 төсөл арга хэмжээнд 2.8 сая төгрөгийн алданги тооцоогүй, Цагааннуур сум нь 2 төсөл, арга хэмжээний 2.7 сая төгрөгийн захиалагчийн хяналтын зардлыг холбогдох нотлох баримтгүй олгосон, Баруунбүрэн сум нь “Наадмын талбайн асруудыг засварлах” ажлын гэрээ дүгнэсэн болон хүлээн авсан актад ажлын хэсэг бус зөвхөн эрх бүхий албан тушаалтан гарын үсэг зурж хүлээн авсан байхад 126.9 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон,
- Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр төрийн болон орон нутгийн өмчлөлд бүртгэх боломжгүй, нийтийн эзэмшлийн орон сууцны барилгын болон дээврийн засварын 3 төсөл, арга хэмжээг 751.6 сая төгрөгөөр тусгаж, хэрэгжүүлсэн байна.

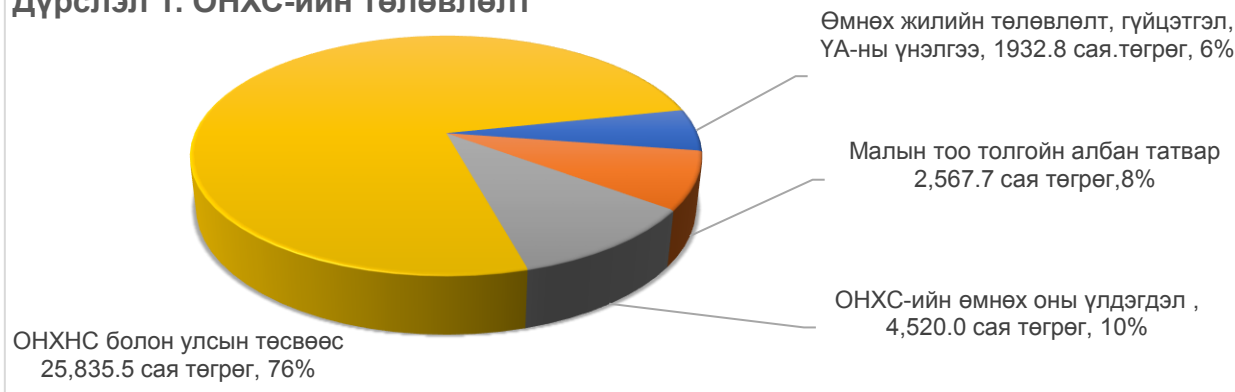
1. Малын тоо толгойн албан татварыг дутуу ногдуулан, орлогыг бүрэн төвлөрүүлээгүй байна.

“Монгол Улсын 2024 оны Төсвийн тухай” хуулийн 18 дугаар зүйлд ОНХНС болон улсын төсвөөс Сэлэнгэ аймгийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг 26,529.0 сая төгрөгөөр баталсныг 2024 оны 08 дугаар сарын 30-ны өдрийн нэмэлт өөрчлөлтөөр 1,239.4 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж, нийт 27,768.4 сая төгрөгөөр эцэслэн баталсан байна.

ОНХНС болон улсын төсвийн эх үүсвэрээс Сэлэнгэ аймагт хуваарилсан хөрөнгийг Төсвийн тухай хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 59.2, 59.3, Засгийн газрын 2017 оны 230 дугаар тогтоолоор баталсан “ОНХНС болон ОНХС-аас олгох орлогын шилжүүлгийг тооцох аргачлал”-ын дагуу тооцож хуваарилсан байна. ОНХНС-аас аймгийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг 983.9 сая төгрөгөөр дутуу хуваарилсан байна.

Аймаг, сумдын ОНХС-ийн нийт эх үүсвэрийн 25,835.5 сая төгрөгийг ОНХНС болон улсын төсвөөс олгох орлогын шилжүүлгээс, 1,932.8 сая төгрөгийг өмнөх жилийн төлөвлөлт, зарцуулалт, үйл ажиллагааны үнэлгээний урамшууллаас, 4,520.0 сая төгрөгийг өмнөх оны үлдэгдлээс, 2,567.7 сая төгрөгийг МТТАТ-ын орлогоос зэрэг нийт **34,856.0** сая төгрөгийг бүрдүүлэхээр төлөвлөсөн байна.

Дүрслэл 1. ОНХС-ийн төлөвлөлт

Гүйцэтгэлээр 2024 онд ОНХНС болон улсын төсвөөс олгох орлогын шилжүүлгээс 24,861.9 сая төгрөг, өмнөх жилийн төлөвлөлт, зарцуулалт, үйл ажиллагааны үнэлгээний урамшууллаас 1,922.7 сая төгрөг, өмнөх оны үлдэгдлээс 433.1 сая төгрөг, бусад эх үүсвэрээс 26.2 сая төгрөг, МТТАТ-ын орлогоос 1,489.4 сая төгрөг зэрэг нийт **28,733.3** сая төгрөгийн эх үүсвэр бүрдүүлснээр орлогын төлөвлөгөө **82.4** хувьтай биелсэн байна.

ОНХС-ийн орлогын бүрэлдэхүүн хэсэг болох МТТАТ-ын орлогыг 2024 онд 17 сумын хэмжээнд 2,567.7 сая төгрөгийн орлого төвлөрүүлэхээр төлөвлөж, гүйцэтгэлээр 2,132.9 сая төгрөгийн орлогыг төвлөрүүлж, биелэлт **83.1** хувьтай буюу **434.8** сая төгрөгөөр тасарсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1 дэх "Хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

2024 онд ногдуулах МТТАТ-ын дүнг мал тооллогын статистик мэдээ болон сумдын ИТХ-ын тогтоолтой тулган баталгаажуулахад 8 сум 141.7 сая төгрөгөөр дутуу ногдуулсан, мөн 10 сум МТТАТ-ын төвлөрсөн орлогыг ОНХС-ын дансанд 643.5 сая төгрөгийг дутуу шилжүүлсэн байна.

Сумдын ИТХ-ын тогтоолоор баталсан ОНХС-ын эх үүсвэрийг хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний төлөвлөгөөтэй тулган баталгаажуулахад дараах сумд 2024 оны төсвийн жилд хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг 123.3 сая төгрөгөөр дутуу төлөвлөсөн байна. Үүнд:

- Баруунбүрэн сум 46.8 сая төгрөгөөр,
- Жавхлант сум 25.3 сая төгрөгөөр,
- Сүхбаатар сум 50.2 сая төгрөгөөр,
- Хүдэр сум 1.0 сая төгрөгөөр гэх мэт.

Сангийн яамнаас сумдын ОНХС-ийн 2023 оны үйл ажиллагаанд хийгдсэн жилийн гүйцэтгэлийн үнэлгээгээр Алтанбулаг, Орхон, Сүхбаатар, Түшиг сумд нь 59-67 хувиар буюу хангалтгүй үнэлүүлсэн бөгөөд тайлант онд 411.4 сая төгрөгийн урамшуулал авах боломжийг алдсан байна.

ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээний саналыг нэгтгэн

эрэмбэлж, төлөвлөх зорилго бүхий ажлын хэсгийг байгуулах, бүрэлдэхүүнийг томилохтой холбоотой дараах зөрчил илэрсэн нь Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 6 дугаар зүйлийн 6.1, 6.2, 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх заалтыг тус тус зөрчсөн байна.

Аймаг, сумдын Засаг даргаас томилсон ажлын хэсэг нь ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээнд иргэд, олон нийтэд нээлттэй асуулга явуулж, давхардсан тоогоор 110,181 санал авсан байна. Нийт саналын 86.3 хувь буюу 95,128 саналыг цаасаар, 12.8 хувь буюу 14,141 саналыг бүлгийн ярилцлагаар, 0.83 хувь буюу 912 саналыг цахимаар өгснөөс аймаг, суманд 42,478.8 сая төгрөгийн 343 ТАХ батлагдаж, 185,505.9 сая төгрөгийн урьдчилсан төсөвт өртөгтэй 491 санал цуцлагдсан байна.

Аймгийн ОНХС: Аймгийн ИТХ-ын 2024 оны 09 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 180 дугаар тогтоолоор ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2024 онд хэрэгжүүлэхээр нийт 16,304.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 70 төсөл, арга хэмжээг эцэслэн баталсны 7,987.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 19 төсөл, арга хэмжээ нь өмнөх оноос шилжих бол 8,317.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй шинээр эхлэх 51 төсөл арга хэмжээ байна.

Сумдын ОНХС: Сумдын ИТХ-ын тогтоолоор ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2024 онд хэрэгжүүлэхээр нийт 31,379.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 310 төсөл, арга хэмжээг эцэслэн баталснаас 4,944.2 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 35 төсөл арга хэмжээ нь өмнөх оноос шилжсэн бол 26,435.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй шинээр эхлэх 275 төсөл арга хэмжээ байна.

Аймгийн хэмжээнд 2024 онд ОНХС-ийн хөрөнгөөр 47,684.5 сая төгрөгийн 380 ТАХ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 27,706.2 сая төгрөгийг буюу 51.8 хувийг барилга байгууламж, 3,931.2 сая төгрөгийг буюу 8.2 хувийг машин, тоног төхөөрөмж, 14,348.0 сая төгрөгийг буюу 30.1 хувийг их засвар, тохижилт, 4,699.1 сая төгрөг буюу 9.9 хувийг бусад урсгал зардалд зарцуулахаар төлөвлөсөн байна.

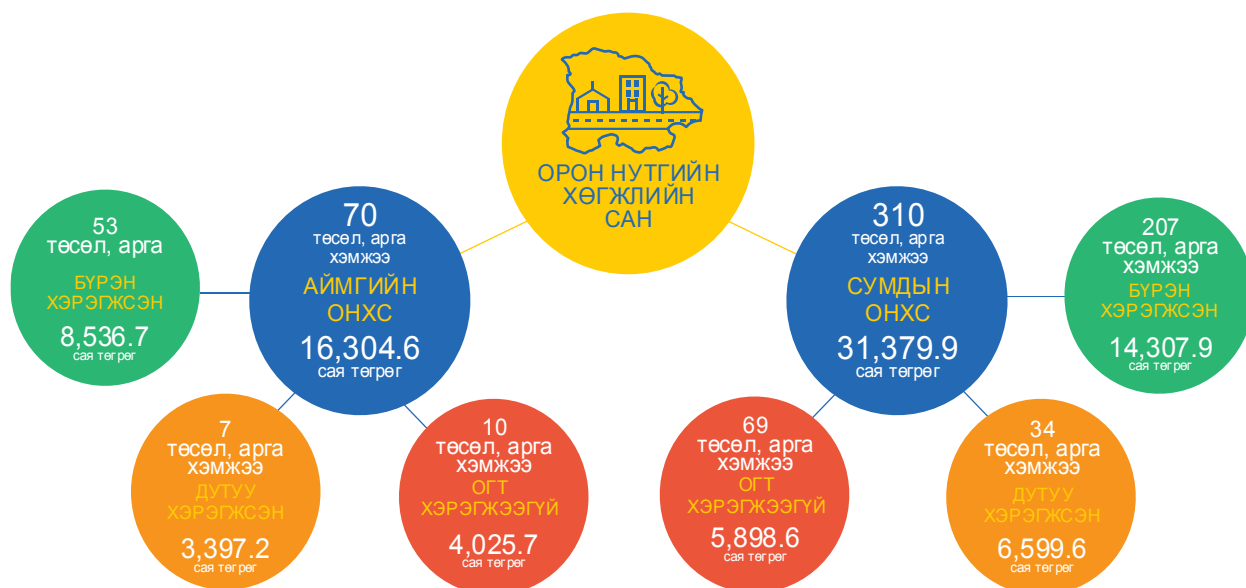
Аймаг, сумдын ОНХС-аас шинээр хэрэгжүүлэх нийт 4,537.0 сая төгрөгийн 20 төсөл арга хэмжээний зураг төсөв, тооцоо судалгааг урьдчилан хийлгүйгээр ИТХ-аар баталсан байна. Үүнд:

- *Аймгийн ОНХС: 6 төсөл арга хэмжээ, 1,656.8 сая төгрөг*
- *Сумдын ОНХС: 14 төсөл, арга хэмжээ, 2,880.2 сая төгрөг гэх мэт.*

ОНХС-ын чиг үүрэгт үл хамаарах 354.3 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй удирдлагын шинж чанартай дараах 4 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4.1, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5, 60 дугаар зүйлийн 60.3.1, Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 4 дүгээр зүйлийг 4.2, 4.4, 4.5 дахь заалтуудыг тус тус зөрчсөн байна.

2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэхээр баталсан төсөл арга хэмжээний 31.6 хувь нь дутуу болон огт хэрэгжээгүй буюу төлөвлөсөн зорилтод түвшинд бүрэн хүрээгүй байна.

ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

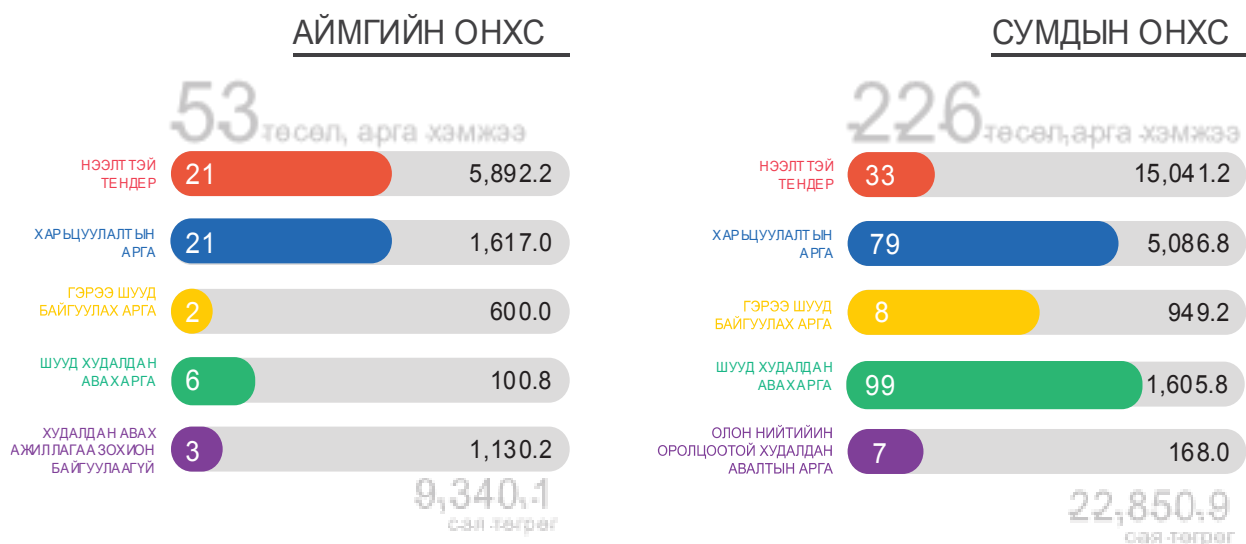

Тайлант онд ТБОНӨХБАУХА тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.2 дахь заалт болон аймгийн Онцгой комиссын 2024 оны 08 дугаар сарын 06-ны өдрийн 8 дугаар хурлын шийдвэрийн дагуу 400.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Дахин төлөвлөлтөд орсон барилгын буулгалтын ажил /Сүхбаатар сум/-ыг гэрээ шууд байгуулах аргаар гүйцэтгүүлсэн байна.

Төсвийн тодотголоор буюу аймгийн ИТХ-ын 2024 оны 09 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 180 дугаар тогтоолоор 37 төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон 302.7 сая төгрөгийн хэмнэлтийг гэрээний дүнгээр бууруулж, 4 төсөл арга хэмжээний батлагдсан төсвийг нэмэгдүүлэн баталж, санхүүжүүлсэн байна.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.3 дахь худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон хэмнэлтийг зарцуулахгүй байх гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГАА

Төсөл, арга хэмжээний зураг, төсвийг төсөв батлагдсаны дараа хийлгэснээс худалдан авах ажиллагаа оройтсон, зарим төсөл, арга хэмжээний зураг төсөв хийгдээгүй, төсвийн тодотголоор төсөл, арга хэмжээ нэмж батлагдсанаас худалдан авах ажиллагаа оройтсон, тендер зарлаад оролцогч ирээгүйгээс худалдан авах ажиллагаа амжилтгүй болсон, зарим төсөл, арга хэмжээний батлагдсан төсөв бага байснаас цуцлагдсан, зарим төсөл, арга хэмжээний газрын зөвшөөрөл гараагүй, малын тоо толгойн албан татварын орлого дутуу төвлөрсөн зэрэг шалтгааны улмаас 3,411.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, 48 төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулаагүй байна.

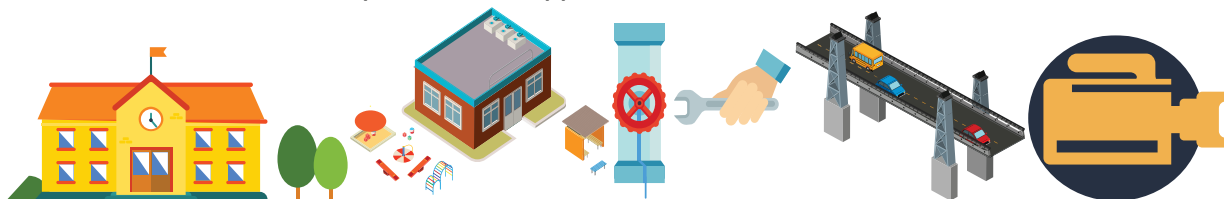
Орхонтуул сум нь Рашаант тосгоны иргэдэд “Явуулын иргэний танхим”-ын үйлчилгээ үзүүлэх зориулалтаар авто машин худалдан авах 70.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй төсөл арга хэмжээний хүрээнд Hiase маркийн автобусыг /2014 онд үйлдвэрлэгдэж, 2024 онд Монголд орж ирсэн зах зээлийн үнэ ойролцоогоор 55.0-62.0 сая төгрөг/ 68.3 сая төгрөгөөр буюу зах зээлийн үнээс зөрүүтэй худалдан авсан байна.

Дараах сумд нь ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх чиг үүрэгт үл хамаарах 342.2 сая төгрөгийн 4 төсөл, арга хэмжээг төлөвлөж, санхүүжүүлсэн байна. Үүнд:

- Ерөө сумын 95.2 сая төгрөгийн багийн байр барих
- Мандал сумын 164.4 сая төгрөгийн хаягжуулалт,
- Түшиг сумын 62.6 сая төгрөгийн ЗДТГ-т автомашины граж барих,
- Орхон сумын 20.0 сая төгрөгийн Бэлэндалай багийн багийн Засаг даргын байр засварлах зэрэг.

Хушаат сум нь сумын ИТХ-ын тогтоолоор батлагдаагүй “Зураг төсөв хийлгэх”, “Бэлчээрт худаг гаргах” гэсэн 2 төсөл, арга хэмжээнд 23.0 сая төгрөгийн гэрээ байгуулж, санхүүжүүлсэн байна.

9 сумд нь гэрээний биелэлт, үр дүнг “Гэрээ дүгнэх маягт”-аар үнэлж, баталгаажуулалгүйгээр нийт 1,799.8 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 50 төсөл, арга хэмжээнд 1,657.5 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон байна.

ОНХС-ийн хөрөнгийг бүс нутгийн иргэдийн амьдрах орчныг сайжруулахад чиглэсэн явган хүний зам, сайжруулсан болон хатуу хучилттай зам тавих, засварлах, гүүрийн байгууламж барьж байгуулах /8,331.6 сая төгрөгийн 26 төсөл арга хэмжээ/, орчны тохижилт, ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлэлтийг нэмэгдүүлэх /1,647.9 сая төгрөгийн 20 төсөл арга хэмжээ/, хүүхдийн тоглоомын талбайг шинээр байгуулж, тохижуулах /1,555.9 сая төгрөгийн 9 төсөл арга хэмжээ/, инженерийн шугам сүлжээний өргөтгөл, цахилгаан, дулааны шугамд холбох ажилд /4,083.9 сая төгрөгийн 18 төсөл арга/, гэрэлтүүлэг, камержуулалтын ажилд /4,173.7 сая төгрөгийн 31 төсөл арга/ түлхүү байдлаар төлөвлөж

зарцуулсан нь иргэдийг хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах, орон нутгийг тэнцвэртэйгээр хөгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлж байгаа сайн талууд оршиж байна.

ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээг хүлээн авах комисс нь журмын дагуу ажиллаж, хүлээн аваагүйгээс зарим төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэгчид захиалагчийн шаардсан техникийн тодорхойлолт, гэрээнд заасан тоо хэмжээ, чанарын үзүүлэлтийн дагуу бараа, тоног төхөөрөмжийг бүрэн хүлээлгэн өгөөгүйн улмаас 239.2 сая төгрөгийн 3 төсөл, арга хэмжээ бүрэн ашиглалтад ороогүй байна.

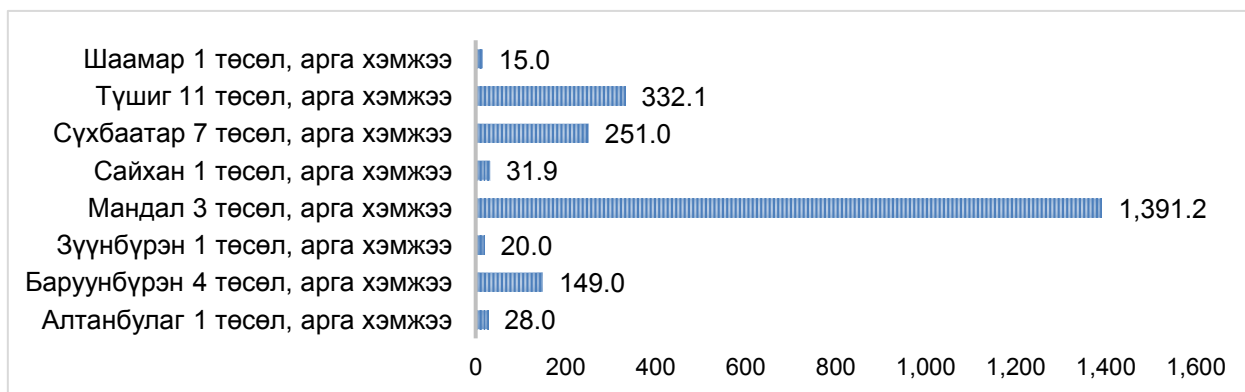
3. Аймаг, сумдын ЗДТГ нь ОНХС-ийн хөрөнгийн хэрэгжилт, үр дүнд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийгээгүй, үр дүнг журмын дагуу нэгтгэж тайлагнаагүй байна.

Аймаг, сумын ЗДТГ нь Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 9 дүгээр зүйлийн 9.5 дахь заалтын дагуу ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, санхүүжилт, зарцуулалт, гүйцэтгэл, тайлагналт, бүртгэлийн явц, үр дүнд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийх ёстой боловч огт хэрэгжүүлээгүй байна.

Сумдын ИТХ-ын дэргэдэх хороод нь ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээг иргэдийн санал авч, эрэмбэлсэн эсэх, багийн ИНХ-аар хэлэлцэн шийдвэрлэсэн эсэх, зураг, төсөв, тооцоо, судалгаа нь урьдчилан хийгдсэн, худалдан авах ажиллагаа зэрэг эрсдэлтэй асуудлыг хяналтад хамруулалгүйгээр зөвхөн хэрэгжилт, гүйцэтгэл, ашиглалтад хүлээн авсан эсэхийг хамруулсан байна.

Аудитын явцад Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 10 дугаар зүйлийн 10.2 дахь заалтын дагуу ОНХС-ийн хуваарилалт, төлөвлөлт, хэрэгжилт, тайлагналт, хяналт, бүртгэлийг удирдлагын мэдээллийн системд бүрэн оруулсан эсэхийг тулган баталгаажуулахад дараах байдалтай байна. Үүнд:

- Аймаг нь 16,304.6 сая төгрөгийн 70 төсөл арга хэмжээг бүрэн оруулсан байна.
- 17 сум нь 27,096.5 сая төгрөгийн 268 төсөл арга хэмжээг бүрэн, 2 сум нь 2,065.2 сая төгрөгийн 13 төсөл арга хэмжээг дутуу, 8 сум нь 2,218.2 сая төгрөгийн 29 төсөл арга хэмжээний мэдээллийг огт мэдээлээгүй байна. Үүнийг дүрслэлээр харуулбал:

Шилэн дансны цахим хуудаст мэдээллийг хугацаанд нь бүрэн мэдээлж байгаа хэдий ч оруулсан мэдээллийг тулган баталгаажуулахад зөрүүтэй болон мэдээлбэл зохих мэдээллийг мэдээлэх мэдээлэл байхгүй зэргээр буруу мэдээлж байгаа зөрчил нийт зөрчлийн 6 хувийг эзэлж байна.

Иймд ОНХС-ийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, худалдан авах ажиллагаатай холбоотой мэдээллийг хугацаанд нь бүрэн мэдээлэхээс гадна үнэн зөв мэдээлж байх шаардлагатай байна.

АУДИТЫН ДҮН, ДҮГНЭЛТ:

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийж байна. Үүнд:

1. ОНХНС-аас аймгийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг 983.9 сая төгрөгөөр дутуу хуваарилсан байна.
2. Сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх чиг үүрэгт хамааралгүй 4 төсөл, арга хэмжээг баталж, хэрэгжүүлсэн байна.
3. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээний санхүүжилтийг олгохдоо гэрээний биелэлт, үр дүнг “Гэрээ дүгнэх маягт”-аар үнэлээгүй байна.
4. ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн 79 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжээгүй буюу төлөвлөсөн зорилтод түвшинд бүрэн хүрээгүй байна.
5. ОНХС-ийн хөрөнгөөр бий болсон зарим хөрөнгүүд нь бүрэн ашиглалтад ороогүй байна.
6. Аймаг, сумдын ЗДТГ нь ОНХС-ийн хөрөнгийн хэрэгжилт, үр дүнд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийгээгүй байна.
7. Аймаг нь ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, хэрэгжилт, үр дүнг журмын дагуу нэгтгэн тайлагнаж хүргүүлээгүй байна.

АУДИТААС ӨГСӨН ЗӨВЛӨМЖ:

Аудитын дүнд үндэслэн дор дурдсан албан тушаалтанд дараах зөвлөмжийг өгч байна. Үүнд:

Аймаг, сумдын ИТХ-ын дарга нарт:

1. ОНХС-аар хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, хэрэгжилт, гүйцэтгэлд хяналт хийж, үр дүнг хэлэлцэж, шийдвэрлэх.
2. Төсвийн болон орон нутгийн өмчлөлд бүртгэх боломжгүй төсөл, арга хэмжээг ОНХС -ийн төлөвлөгөөнд тусгаж, батлахгүй байх.

Аймаг, сумдын Засаг дарга нарт:

1. Жилийн эцсийн малын тоонд үндэслэн МТТАТ-ын орлогыг бодитоор төлөвлөж, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн орлогыг ОНХС-ийн дансанд бүрэн шилжүүлэх.
2. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг тогтоосон хугацаанд зарлаж, гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах замаар төлөвлөсөн төсөл арга хэмжээг тухайн жилд нь багтаан ашиглалтад оруулах.
3. Төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээний үүргийг хангуулах, хариуцлага тооцох замаар хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг нэмэгдүүлэх.
4. ОНХС-аар хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, хэрэгжилт, гүйцэтгэл, бүртгэл, тайлагналд журмын дагуу хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийж, тайланг цахим системд ил тод нээлттэй мэдээлэх.